

Nyilatkozat

Alulírottak csatlakozunk a Magyar Bírói Egyesület honlapján az Országos Bírói Tanács 2024. november 20-i ülésén hozott, a négyoldalú megállapodás aláírásával összefüggésben kifejtett álláspontjához. Ezzel kapcsolatban – a teljesség igénye nélkül – az alábbiakat tartjuk szükségesnek kiemelni:

Tisztában vagyunk azzal, hogy az igazságügyi alkalmazottak bére vérlázítóan alacsony, 20-25 éves munkaviszony után a jövedelmük nettó 230.000-260.000 Ft közötti. A Szentendrei Járásbíróságot az elmúlt egy évben különösen sújtotta az igazságügyi alkalmazottak, titkárok elvándorlása, a törvényszéken százalékosan és abszolút számokban is nálunk volt a legmagasabb a fluktuáció. Ez különösen a büntető ügyszakot érintette, szinte a működésképtelenség határára sodorva.

Ennek ellenére nem tudjuk elfogadni azt a módot, módszert, ahogy az igazságügyminiszter rákényszerítette a „megállapodás” aláírását az OBT-re, és azokkal az OBT tagokkal értünk egyet, akik nem szavazták meg a „megállapodás” aláírását.

Ilyen horderejű változtatásokat, amelyek az igazságszolgáltatás eddigi rendszerét teljesen felborítják, a béremelés feltételeként nem lehet elfogadni.

Elfogadhatatlan pl. a bírói korhatár 35 évre való felemelése és a „külsősök” bíróvá válásának támogatása. Csillogóan értelmes, okos, intelligens, felkészült és rátermett fogalmazóink és titkáraink fognak elmenni a bíróságokról, mivel nem fogják kivárni azt a 9-10 évet, ami az esetleges kinevezésükhöz hátravan. (A „külsősök” bírói pályára való alkalmasságáról pedig annyit, hogy az olyan, mintha egy bőrgyógyásznak holnaptól pl. hepatológusként kellene dolgoznia. Nem valószínű, hogy orvosi pályán, megfelelő ideig tartó átképzés és szakvizsga hiányában bárkinek eszébe jutna hasonló ötlet.)

Évek óta tapasztalható, hogy az igazságügyi miniszteri rendeletben szabályozott pontrendszer módosítása nem – az igazán sokféle készséget és képességet igénylő - bírói pályához szükséges kompetenciákat preferálja, és az évek óta előterjesztett, például a törvényszékeken működő bírói tanácsok által készített, a gyakorlati tapasztalatok alapján összeállított módosító javaslatokat a minisztérium figyelmen kívül hagyja.

A külsős tapasztalat megszerzése bíróságokon sem kizárt, a gyakorlati idejük egy részét eltölthetik a fogalmazók a közigazgatásban illetve ügyvédi irodákban is. Ezt a változtatást „*a jogviták összetettségének a folyamatos fokozódása*” sem indokolhatja.

A fenti változtatások az igazságszolgáltatás színvonalának a csökkenését jelenti, hiszen hogyan fogja az állampolgár, a jogi képviselő annak a bírónak a döntéseit, ítéletét elfogadni, aki menet közben tanulja meg a tárgyalásvezetést, az anyagi joghoz kapcsolódó bírói gyakorlatot, az eljárásjogot, és azt, hogy egyáltalán hogyan kell egy ítéletet megírni, indokolni.

Kétségtelen, hogy a bírák leterheltségét kiegyenlíteni szükséges, ennek ellenére elfogadhatatlan, hogy a járásbírók tevékenysége a törvényszék teljes területére terjedjen ki. Mint tudjuk, az ördög a részletekben van, felmerülhet e körben a törvényes bírótól való elvonás problematikája, de nem tudunk semmit arról, hogy hány óra és hány kilométer utazásra kényszerülhetnek a járásbírók, esetleg hány járásbíróságon lennének kötelesek

egyidejűleg szolgálatot teljesíteni, és megfelelő garanciák hiányában felmerülhet az igazgatási vezető részéről a visszaélészerű utasítás is.

Visszaélészerű joggyakorlás hiányában is “Damoklész kardjaként” lebeg minden bíró feje felett annak a lehetősége, hogy máról holnapra akár napi 4-5 órát lesz kénytelen utazni a megye egyik végéből a másikba. Ez a dermesztő hatást erősíti, ami a bírói függetlenség ellenében hat. Nem hagyható szó nélkül, hogy bíróként dolgozó (kis)gyermekes édesanyák és édesapák ezt az utazási időt családjuktól, gyermekeiktől vonják el. A “családbarát” bíróságon.

Elfogadhatatlan továbbá, hogy titokban, az OBT-t és a bírákat kész helyzet elé állítva fogadtatták el a rengeteg homályos pontot tartalmazó „megállapodást” úgy, hogy feltehetőleg már a készülő jogszabályok tervezetét sem ismerhetjük meg, és véleményezhetjük. Az ilyen eljárás a harmadik hatalmi ágnak mint olyannak a megcsúfolását jelenti.

Rögzítendő, hogy a bírák és igazságügyi alkalmazottak bérének emelése nem valamiféle kegy a mindenkori végrehajtói hatalmi ág részéről. Magyarország független, demokratikus jogállam, amelynek működése a hatalmi ágak megosztásának elvén nyugszik. A bírói hatalmi ág függetlensége nem csupán szervezeti, de az alapvető pénzügyi feltételek biztosítását is jelenti. A hivatáshoz méltó bérezés nem csupán az igazságszolgáltatásban dolgozók megélhetését szolgálja, de közvetve valamennyi állampolgár tisztességes és pártatlan igazságszolgáltatáshoz való jogának érvényesülését biztosítja.

A teljesség igénye nélkül a konkrét összegeket nézve egy kezdő járásbíró illetménye – három éven belüli szakvizsgát feltételezve – bruttó 679.920,- Ft kb. nettó 452.147,- Ft, amely havi 21 munkanap és 8 órai munkavégzést feltételezve 2.691,- Ft/óra. Összehasonlításként az építőipari rezsiorádij 2024. évre nettó 6.764,- Ft/óra. Megemlítésre méltó, hogy az ugyancsak költségvetési forrásból biztosított kirendelt védői óradíj 2024. évben 7.000,- Ft. Egy átlagos budapesti ügyvéd óradíja 30-60.000,- Ft. Az összehasonlításhoz nyilvánvalóan hozzátartozik, hogy ebből egyéb működési költséget is fedezni kell, de az mindenképpen elgondolkoztató, hogy egy kezdő bíró jövedelme csupán az építőipari rezsiorádij 39%-át, a kirendelt védői óradíj 38%-át, a piaci viszonyok közötti ügyvédi munkadíj 5-10%-át éri el.

Bár a megállapodásból az „átlagos jövedelem” fogalma (számtani átlag vagy mediánbér) bruttó 2.250.000,- Ft-ból visszszámítva 48%-os emeléssel jelenleg a bírák átlagos bruttó jövedelme 1.520.270,- Ft. A pontos statisztikai adatok ismertetését mellőzve is pontosan tudjuk, hogy ettől messze elmarad az átlagos bíró – főleg a járásbírói – illetmény összege. Visszatérve egy pillanatra a kezdő járásbíró illetményéhez, 48%-os emelkedés esetén a nettó „óradíja” 2027. évben „már” 3.982,- Ft lesz. Ez még az 2024. évi nettó rezsiorádiját sem éri el. Tényleg ez a jelentős illetményemelés?

A bíróságok a fejezetének kiadásai Magyarország teljes költségvetéséhez képest gyakorlatilag a számítási hibahatár közelében jár. A 2024. évi költségvetési törvényben az államháztartás központi alrendszerének 2024. évi kiadási főösszege 40.755 milliárd forint, a teljes bírósági fejezet kiadási összege 155 milliárd forint, azaz 0,38%-a. Ez az arány biztosan árnyalható, de a nagyságrendet jól mutatja. Nem „pénzkérdés” tehát a bírói és igazságügyi alkalmazotti illetményemelés, és nem képezheti vita tárgyát az sem, hogy ez nem tűr halasztást.

Ha egy bíró hatáskörének hiányában tárgyal és hoz ítéletet, jogorvoslat esetén biztosan hatályon kívül helyezésre (és tanácselnöki feljegyzésre) számíthat. Jogosan, mert az egyik legalapvetőbb kérdés a hatáskör (és az illetékesség) vizsgálata. Az Országos Bírói Tanács elnöke nem rendelkezik hatáskörrel a megállapodás aláírására. A jogállamiságot – egyebek

mellett – éppen az biztosítja, hogy az állami hatalmat gyakorlók kizárólag a jogszabályok keretei között járhatnak el. Ennek túllépése súlyosan rombolja a bíróságokba vetett közbizalmat.

A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bsz.) sarkalatosnak minősülő 76. § (3) bekezdése szerint a OBH elnöke a bíróságok költségvetésével kapcsolatos feladatkörében összeállítja a bíróságok költségvetésére vonatkozó javaslatát és az annak végrehajtására vonatkozó beszámolóját, amelyet a Kormány a központi költségvetésről szóló törvényjavaslat és az annak végrehajtására vonatkozó törvényjavaslat részeként *változtatás nélkül terjeszt* az Országgyűlés elé. Ez nyilvánvalóan azt a célt szolgálja, hogy fel se merüljön a két hatalmi ág (végrehajtó és bírói) közötti „alku” szükségessége, sőt még annak lehetősége sem. Az Országgyűlés feladata annak eldöntése, hogy a bíróságok költségvetésére vonatkozó törvényjavaslatot elfogadja-e vagy sem. A megállapodás aláírására tehát az OBT elnöke sem hatáskörrel nem rendelkezett, sem pedig szükség nem volt rá, mert a Bsz. által szabályozott körben lehetett volna rendezni az illetményeket. Az illetményemelést tehát a meglévő - és nyilvánvalóan kötelező erejű - jogszabályi keretek között lehetett és kellett volna lebonyolítani, nem pedig hatáskör hiányában aggályos tartalmú és kikényszeríthetetlen megállapodás aláírásával.

A fentieken túl a megállapodás tartalma önmagában azon okból is aggályos, mert egyszerre tartalmazza a bírói és igazságügyi alkalmazotti illetményemelést és az igen jelentős szervezeti átalakításra vonatkozó utalást valamiféle előzetes beleegyezéssel. Ennek olyan látszata lehet, mintha a bírák a fizetésemelésért cserébe elfogadnák a megállapodásban foglalt szervezeti átalakítást. A bírósági rendszer működésének átalakítása – megfelelő előkészítést követően – akár pozitív is lehet, de ezt nem lehet „csomagban”, mintegy a fizetésemelés „ellentételezéseként”, előre, ismeretlenül, kvázi biankó módon elfogadni.

Úgy gondoljuk, hogy a bírák fizetésének kérdése kizárólag a hatalmi ágak egyensúlyának elvéből indulhat ki így elfogadhatatlan az a helyzet, hogy a másik két hatalmi ág képviselőivel szemben a bírák fizetése nem indexált.

„(...) az államhatalmi ágakat nem elég elválasztani, hanem ki is kell egyensúlyozni.”

Ugyancsak elfogadhatatlan az ügynevezett megállapodást aláíró bírósági vezetők kormánnyal való tárgyalásaikból kisugárzó alázatos reverencia, amelynek sziluetttje az egész bírósági rendszerre kivetül.

Végül, de nem utolsósorban: aggályos az igazságügyi alkalmazottak jogviszonyának átalakítása. Az igazságügyi alkalmazottak nélkül a bíróság működése a szó legszorosabb értelmében véve elképzelhetetlen, azaz nélkülük nincs független és pártatlan – sőt, semmilyen – igazságszolgáltatás. Önmagában azzal, hogy egy másik hatalmi ág szolgálati jogviszonyát szabályozó törvény hatálya alá kerülnek, a pontos szabályozás ismeretének hiányában is bizton állítható, hogy az igazságszolgáltatás függetlensége nagymértékben sérül.

dr. Bán Zsuzsanna, a Szentendrei Járásbíróság elnöke

dr. Eördögh-Leszák Andrea, a Szentendrei Járásbíróság bírójája

dr. Szentkereszty András, a Szentendrei Járásbíróság bírójája

dr. Baráth Géza, a Szentendrei Járásbíróság bírójája

dr. Sándor András, a Dunakeszi Járásbíróság bírása